

Badanie przesiewowe w kierunku raka jelita grubego

Fakty

To od Ciebie zależy, czy weźmiesz udział w badaniu przesiewowym w kierunku raka jelita grubego.

Jeżeli należysz do odpowiedniej grupy wiekowej i jesteś zarejestrowany/-a u lekarza rodzinnego (GP), będziesz zapraszany/-a na badanie co 2 lata.

Niniejsze informacje mają na celu pomóc Ci w podjęciu decyzji.

Dlaczego wykonuje się badania przesiewowe w kierunku raka jelita grubego?

- Oferujemy badania przesiewowe, aby wykryć oznaki raka jelita grubego na wczesnym etapie, gdy nie występują jeszcze objawy. Wtedy leczenie może być bardziej skuteczne.
- Badanie przesiewowe może również wykryć obecność polipów. Są to nieprawidłowe skupiska komórek w jelicie grubym. Polipy nie są nowotworami, ale z czasem mogą się w nie przekształcić. Polipy można łatwo usunąć, co zmniejsza ryzyko rozwoju raka jelita grubego.
- Regularne badania przesiewowe zmniejszają ryzyko zgonu z powodu raka jelita grubego.

Czym są jelita?

Jelita są częścią układu pokarmowego. Jelita pobierają składniki odżywcze i wodę z pożywienia, a to, co zostaje, przekształcają w kał (zwany również stolcem lub wypróżnieniem).

Czym jest rak jelita grubego?

- Rak jelita grubego jest również nazywany rakiem okrężnicy lub rakiem odbytnicy.
- Około 1 na 20 osób zachoruje na raka jelita grubego w ciągu swojego życia.
- Rak jelita grubego jest czwartym najczęściej występującym rodzajem nowotworu u mężczyzn i u kobiet w Irlandii Północnej.
- Rak jelita grubego częściej występuje u osób starszych, zwłaszcza u mężczyzn.

Czynniki ryzyka rozwoju raka jelita grubego

Każdy, niezależnie od płci jest narażony na ryzyko rozwoju raka jelita grubego. Czynniki zwiększające ryzyko to m.in.:

- starszy wiek (8 na 10 osób otrzymujących diagnozę raka jelita grubego ma ponad 60 lat);
- niewystarczająca aktywność fizyczna;
- nadwaga;
- dieta bogata w czerwone i przetworzone mięso, a uboga w błonnik, warzywa i owoce;
- palenie tytoniu;
- nadmierne spożycie alkoholu;
- cukrzyca typu 2;
- nieswoiste zapalenia jelit (wrzodziejące zapalenie jelita grubego lub choroba Leśniowskiego-Crohna);
- występowanie raka jelita grubego w rodzinie.

Co wykrywa badanie przesiewowe?

Test przesiewowy wykrywa obecność krwi w kale (krwi niewidocznej gołym okiem). Może to być wczesny sygnał ostrzegawczy, że „coś jest nie tak”. Jeżeli test wykryje krwawienie, nie oznacza to, że na pewno masz raka jelita grubego. Oznacza to jedynie, że należy sprawdzić przyczynę krwawienia.

W jaki sposób przebiega badanie przesiewowe?

Pocztą otrzymasz zestaw do przeprowadzenia testu. Zestaw ten jest pierwszym etapem procesu badań przesiewowych, który może obejmować dalsze badania oraz 1 lub więcej wizyt w szpitalu.

W jaki sposób mam wykonać test?

- Test wykonuje się samodzielnie w domu. Należy pobrać bardzo małą próbkę kału przy użyciu dołączonej pałeczki testowej. Instrukcja dotycząca tego jak wykonać test znajduje się w zestawie.
- Dostępna jest bezpłatna infolinia: **0800 015 2514**, na którą można zadzwonić, jeśli masz pytania dotyczące wykonania testu lub jeśli potrzebujesz nowego zestawu albo koperty zwrotnej.
- Dostępny jest również film instruktażowy na stronie: nidirect.gov.uk/bowel-screening
- Skompletowany zestaw testowy należy jak najszybciej wysłać do laboratorium w dołączonej opłaconej kopercie. Upewnij się, że koperta jest szczelnie zamknięta przed wrzuceniem jej do skrzynki pocztowej. Opóźnienia w odesłaniu zestawu mogą uniemożliwić analizę próbki.
- Nie pozwalaj nikomu innemu wykonać testu za Ciebie ani nie odsyłaj niewykorzystanych zestawów w kopercie zwrotnej.
- Jeśli nie masz pewności, czy powinieneś / powinnaś wykonać test przesiewowy, skontaktuj się z infolinią. Na przykład, jeśli przeszedłeś / przeszłaś operację i masz założoną stomię (sztuczne ujście jelita, pozwalające na przedostawanie się kału z jelita do specjalnego worka), warto zadzwonić do nas przed wykonaniem testu.

Kiedy otrzymam moje wyniki?

Powinieneś / powinnaś otrzymać list ze swoimi wynikami w ciągu 2 tygodni od wysłania testu, jeśli tak się nie stanie, skontaktuj się z infolinią.

Jak wiarygodny jest test?

- Test przesiewowy nie jest w stanie jednoznacznie stwierdzić, czy masz raka jelita grubego. Test jedynie dzieli ludzi na 2 grupy – tych, którzy nie wymagają dalszych badań oraz tych, którzy powinni przejść dodatkowe badania.
- Rak jelita grubego może powodować szereg różnych objawów. Ponieważ test wykrywa krwawienie, może nie zidentyfikować wszystkich przypadków raka, jeśli krwawienie nie występuje.
- Żaden test nie jest w 100% wiarygodny, dlatego jeśli masz którekolwiek z objawów wymienionych na stronie 7, skontaktuj się ze swoim lekarzem rodzinnym (GP), nawet jeśli Twój ostatni test nic nie wykazał. Rozwinięcie się raka jest możliwe między badaniami.

Co oznaczają wyniki?

Na tym etapie nie są potrzebne dalsze badania. Większość osób (około 98 na 100) otrzymuje taki wynik. Oznacza to, że w próbce nie wykryto krwi lub wykryto jej bardzo niewielką ilość, mieszczącą się w zakresie normy. Ten wynik nie gwarantuje, że nie masz raka jelita grubego ani że nie rozwinie się on w przyszłości. Bardzo ważne jest, aby zaznajomić się z objawami raka jelita grubego. Będziesz następnie zapraszany/-a na badania przesiewowe co 2 lata, aż do ukończenia 74. roku życia.

Konieczne są dalsze badania. Około 2 na 100 osób otrzymuje taki wynik. Oznacza to, że w próbce wykryto ilość krwi przekraczającą zakres normy. Nie oznacza to, że masz raka, jednak należy rozważyć dalsze badania w celu ustalenia przyczyny krwawienia. Różne czynniki mogą spowodować obecność krwi w kale:

- hemoroidy (żylaki odbytu);
- polipy na jelitach;
- rak jelita grubego.

Zostaniesz zaproszony/-a na rozmowę ze specjalistą do badań przesiewowych (SSP), aby omówić kolejne kroki. Najczęściej wykonywanym badaniem jest kolonoskopia.

Na czym polega kolonoskopia?

- Kolonoskopia polega na użyciu cienkiej rurki z małą kamerą na końcu, dzięki czemu lekarz lub pielęgniarka mogą obejrzeć wnętrze jelita i sprawdzić obecność polipów lub oznak raka. Czasami pobiera się niewielką próbkę tkanki do badania pod mikroskopem w celu wykrycia komórek nowotworowych.
- Jak w przypadku większości procedur medycznych, istnieje ryzyko powikłań. Na każde 10 000 przeprowadzonych kolonoskopii u około 67 osób może wystąpić krwawienie i w mniej niż 10 przypadkach może dojść do perforacji jelita. W takim przypadku niemal zawsze konieczna jest operacja, aby naprawić uszkodzenie. W bardzo rzadkich przypadkach (dowody wskazują na około 1 przypadek na 10 000), kolonoskopia może zakończyć się zgonem.
- Jeśli zostanie Ci zaproponowana kolonoskopia, będziesz mieć możliwość omówienia wszelkich pytań lub wątpliwości ze specjalistą (SSP).

Co jeśli kolonoskopia wykáže, że potrzebne jest mi dalsze leczenie?

Jeśli potrzebne będzie dalsze leczenie, zostaniesz skierowany/-a do odpowiedniego specjalisty. Na przykład, jeśli podczas kolonoskopii usunięto polipy, możesz zostać zaproszony/-a na kolejne badanie w przyszłości.

Rozpoznanie raka jelita grubego jest mało prawdopodobne. Jeśli jednak do tego dojdzie, skierujemy Cię do zespołu specjalistów, którzy się Tobą zaopiekują. Główną metodą leczenia raka jelita grubego jest operacja. W niektórych przypadkach specjalista może zaproponować Ci chemioterapię lub radioterapię.

Nie wszystkie przypadki raka wykryte w badaniach przesiewowych są wyleczalne. Jednak u osób, u których rak jelita grubego został wykryty bardzo wcześnie ponad 90% żyje co najmniej 5 lat od diagnozy.

Możliwe korzyści i możliwe ryzyko badań przesiewowych

Bycie świadomym możliwego ryzyka i możliwych korzyści może pomóc w podjęciu decyzji czy wziąć udział w badaniu przesiewowym w kierunku raka jelita grubego.

Korzyści:

- zmniejszenie ryzyka zgonu z powodu raka jelita grubego
- pozwala na usunięcie nieprawidłowości (takich jak polipów) wykrytych podczas kolonoskopii, co zmniejsza ryzyko rozwoju raka
- możliwość wykonania testu w domu w prywatności

Ryzyko

- badanie może powodować powikłania, na przykład podczas lub po kolonoskopii
- badanie przesiewowe może nie wykryć raka, jeśli w momencie testu nie wystąpiło krwawienie

Na jakie objawy należy zwracać uwagę

Objawy raka jelita grubego mogą obejmować:

- zmiany Twojego rytmu wypróżniania się;
- krew w kale, która może być czerwona lub czarna;
- luźniejsze stolce, częste wypróżnianie się lub zaparcia;
- krwawienie z odbytu;
- uczucie potrzeby wypróżnienia mimo niedawnej wizyty w toalecie;
- ból lub wyczuwalny guz w brzuchu;
- wzdęcia;
- uczucie bycia od pewnego czasu bardziej zmęczonym;
- nieuzasadniona utrata masy ciała.

Badanie przesiewowe w kierunku raka jelita grubego nie służy do diagnozowania objawów. Jeśli masz którykolwiek z tych objawów przez 3 tygodnie lub dłużej, skontaktuj się z lekarzem rodzinnym (GP), który może zlecić inne badania. Jest to bardzo ważne, aby w razie potrzeby można było przeprowadzić dalsze testy. Nawet jeśli niedawno przeszedłeś / przeszłaś badanie przesiewowe w kierunku raka jelita grubego i/lub kolonoskopię, nadal należy sprawdzić objawy. Prosimy pamiętać, że te objawy nie muszą koniecznie oznaczać, że masz raka jelita grubego.

Jak mogę zmniejszyć swoje ryzyko zachorowania na raka jelita grubego?

Oprócz wykonywania testu przesiewowego co 2 lata, możesz obniżyć ryzyko, stosując zasady zdrowego stylu życia – więcej informacji znajdziesz na stronie: www.choosetolivebetter.com

- Stosuj zdrową dietę, w tym 5 porcji owoców i warzyw dziennie oraz produkty pełnoziarniste, fasole i rośliny strączkowe jako źródło błonnika. Ogranicz spożycie czerwonego mięsa, szczególnie przetworzonego.
- Bądź aktywny/-a fizycznie.
- Utrzymuj prawidłową masę ciała.
- Ogranicz spożycie alkoholu.
- Rzuć palenie – pomoc można znaleźć na stronie:

www.stopsmokingni.info

W jaki sposób mogę się upewnić, że w przyszłości otrzymam zestaw testowy?

Twoja przychodnia lekarza rodzinnego (GP) przekazuje nam Twoje dane kontaktowe, dlatego upewnij się, że zawsze podasz im swoje imię i nazwisko, datę urodzenia oraz adres.

Co dzieje się z moją próbką po wykonaniu testu?

Po przeprowadzeniu testu próbka zostaje zniszczona. Wyniki zostaną zapisane w systemie komputerowym i kolejny zestaw do zrobienia testu zostanie wysłany do Ciebie za 2 lata.

Informacje o ochronie danych

- Kopia Twojego wyniku zostanie przesłana do lekarza rodzinnego (GP).
- Program badań przesiewowych w kierunku raka jelita grubego musi przechowywać dane wszystkich osób objętych badaniem oraz ich wyniki.
- Pracownicy zajmujący się programem mogą mieć dostęp do Twojej dokumentacji i ją przeglądać.
- Informacje te są wykorzystywane, aby upewnić się, że program spełnia wysoki standard działania, tak jak powinien.
- Informacje te pozwalają również określić, ile przypadków raka zostało wykrytych oraz upewnić się, że pacjenci otrzymają dalsze właściwe leczenie.
- Możemy poddać analizie Twoje wcześniejsze wyniki badań przesiewowych, jeśli między kolejnymi badaniami zostanie u Ciebie zdiagnozowany rak jelita grubego. Na życzenie możesz zapoznać się z wynikami tej analizy.
- Jeżeli potrzebujesz więcej informacji na temat przechowywania i wykorzystywania Twoich danych, skontaktuj się z bezpłatną infolinią pod numerem: **0800 015 2514**.

Czy będziesz pomagać komuś w wykonaniu testu?

Jeśli jesteś czyimś opiekunem, możesz pomóc innej osobie wykonać test tylko wtedy, gdy ta osoba tego chce i gdy wyraziła na to zgodę.

Jeśli opiekujesz się osobą, która nie jest w stanie wyrazić zgody na wzięcie udziału w badaniu przesiewowym, skonsultuj się z jej lekarzem rodzinnym (GP), aby ustalić, czy udział w badaniu leży w jej najlepszym interesie.

Pomoc lub porada

W przypadku jakichkolwiek pytań, prosimy skontaktować się z bezpłatną infolinią pod numerem: **0800 015 2514**.

Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie internetowej:

nidirect.gov.uk/bowel-screening

Aby otrzymać tę ulotkę w innym języku lub formacie odwiedź stronę internetową:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>

lub sprawdź tylną stronę ulotki.

Osoby niesłyszące lub z zaburzeniami mowy mogą skorzystać z usługi Relay UK. Należy zadzwonić pod numer: **18001 0800 015 2514**.

Dodatkowe informacje dla osób transpłciowych, niebinarnych lub o płynnej tożsamości płciowej są dostępne online pod adresem:

www.pha.site/screeningleaflet

Zamawianie zestawów zastępczych

Jeśli potrzebujesz nowego zestawu do przeprowadzenia testu lub koperty, należy skontaktować się z bezpłatną infolinią pod numerem: 0800 015 2514. Prosimy nie kontaktować się z przychodnią lekarza rodzinnego (GP) w sprawie zamówienia nowego zestawu do przeprowadzenia testu lub w celu odesłania zestawu, ponieważ placówka nie może wydawać ani przyjmować zestawów testowych.

Rezygnacja z badań przesiewowych

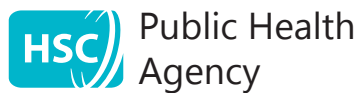
Udział w badaniu przesiewowym jest dobrowolny. Jeśli chcesz omówić rezygnację z programu badań przesiewowych w kierunku raka jelita grubego, prosimy skontaktować się z bezpłatną infolinią: **0800 015 2514**.

Aby otrzymać tę ulotkę w innym języku lub formacie odwiedź stronę internetową:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>

lub zeskanuj kod QR poniżej.

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Telefon: 0300 555 0114 (opłata lokalna)

www.publichealth.hscni.net

Znajdź nas na:

